

Al cim de la Gloria

Lloansa dedicada á la memoria del gran poeta

Frederich Soler

Obra en un acte dividit en tres quadros, escrita en vers per

Antoni Careta y Vidal

Estrenada ab aplauso en lo *Teatre Catalá* (Romea) la nit del 28
de Septiembre de 1895.

PREU: UNA PESSETA

BARCELONA

Francisco Badia, impresor, Dou, 14

1895

Al cim de la Gloria

LIBRO DE CUENTA DE LA BIBLIOTECA

Yoderon Cole

LIBRO DE CUENTA DE LA BIBLIOTECA

Antoni Gortez y Vidal

LIBRO DE CUENTA DE LA BIBLIOTECA

PHENIX PRESS

PHENIX PRESS

LIBRO DE CUENTA DE LA BIBLIOTECA

1902

Al cim de la Gloria

Lloansa dedicada á la memoria del gran poeta

Frederich Soler

Obra en un acte dividit en tres quadros, escrita en vers per

Antoni Careta y Vidal

Estrenada ab aplauso en lo *Teatre-Catalú* (Romea) la nit del 28
de Septiembre de 1895.

BARCELONA

Francisco Badia, impresor, Dou, 14

1895

Obras del autor

BROSTA. Escenas de costums, noveletas, fantasías, etc., (agotantse la edició)..	2	Pesetas
EURAS. Poesías, (agotada la edició).		
CÓR Y SANCH. Novela..	3	—
LAS CONSEQUÊNCIAS. Novela.	3	—
DIBUIXOS Á LA PLOMA. Narracions, (agotantse)	0'50	—
BARBARISMES Y VULGARISMES que malmeten la llengua catalana.	0'50	—
RAJOLINS. Noveletas.	0'50	—
¡TOT PER ELLA! Comedia original en un acte, y en vers..	1	—
LOS CARBONERS. Traducció del poema provençal de Felix Gras, publicada en la revista «Lo Gay saber.		
AL CIM DE LA GLORIA. Lloansa en un acte y en vers, dedicada á la memoria del gran poeta Frederich Soler.	1	—

EN PREPARACIÓ

ANTOLOGÍA CATALANA. Poetas del renacimiento catalán traducidos en verso.

A PUNT DE PUBLICARSE

LAS BONAS FESTAS. Quadro de costums en un acte, y en vers, estrenat ab éxit en lo Teatre Romea.

A Frederich Soler *

Entre 'ls dols que m' afligeixen
y no serán los darrers,
miro ab goig que 'ls teus llorers,
mort tu, més potents floreixen.
Mas pobres flors se marceixen,
fins ma esperança decau;
y aquí, de la vida esclau,
lluyto ab un sufrir sens treva...
¡Amich de l' ánima meva,
prega per mí! Dorm en pau.

21 de Septembre de 1895.

* Llegida en lo mateix Teatre, á propòsit de la coronació del poeta.

A Blanca y Ernest

los fills del ilustre poeta

*Vos consagro ma trista y pobre flor.
Acceptéula, qu' en ella hi va mon cor.*

Aquesta obra es propietat de son autor y ningú podrà, sens lo seu permís, traduhirla, representarla ni reimprimirla en Espanya, possessions d' Ultramar, ni en los punts ab los quals s' hajan celebrat ó se celebren posteriorment ù aquesta publicació, tractats internacionals de propietat literaria.

L' encarregat de la *Galeria d' obras liricas y dramáticas*, D. Joan Molas y Casas es l' únich autorisat pera concedir ó negar lo permís de representació y cobro de drets.

Queda fet el dipòsit que marca la llei.

REPARTIMENT

La Gloria.	<i>Dona Carme Parreño.</i>
La Enveja.	» <i>Agna Moner.</i>
Catalunya.	» <i>Adela Clemente.</i>
Espanya.	» <i>Guadalupe Alentorn.</i>
Una treballadora.. . . .	» <i>Carme Planas.</i>
L' Odi, fill de la Enveja. . .	<i>Don Enrich Borrás.</i>
Un artista.	» <i>Modest Santolaria.</i>
Un artesà.	» <i>Ramon Valls.</i>
Un pagés.	» <i>Joaquím Pinòs.</i>
Un pescador.	» <i>Antoni Serraclara.</i>
Un pobre.	» <i>Llorens Capdevila.</i>
Un vell.	» <i>Francisco Capdevila.</i>
Un noy.. . . .	» <i>N. Baró.</i>

Figuras de las obras de Frederich Soler, homes, donas y criaturas, representant tots los elements socials de Catalunya.

Època: any 1895.

Dreta y esquerra, las del espectador.

INDUMENTARIA D' AQUESTA OBRA

Odi

Vestit de punt ben just y mantell, tot negre. Cara verdosa, barba y cabells llarchs, erissats y roigs. A son temps, quan li arrenquen la corona, se li han de veure gran orelles punxegudas.

Enveja

Ben esllanguida. Roba ben fosca y gastada de color, cara groga y demacrada. Túnica y mantell que l' abrigue de cap á peus, tapantli una corona de serps que haurán de brillar y bellugarse.

Gloria

Túnica blanca y mantell groch clar transparents. Aquella sembrada de florès y aquesta d' estrelles d' or. Al cap, corona de llorer sobre una diadema d' estrelles de plata. L' ha d' acompanyar sempre un raig de llum.

Catalunya

Trajo llarch ab mantell. Cota de malla, mantell, capell ab corona comptal y un drach per cimera. Gran escut catalá.

Espanya

Túnica, corassa, bandera espanyola per mantell, corocorona mural y gran escut de Castella.

Personatges de las obras del poeta

Lo Ferrer de tall, ab un martell y daga á la má.

Lo Didot, ab una llansadora.

Lo Bernat de Las joyas de la Roser, ab l' eyna á coll.

Lo protagonista de *La Banda de Bastardía*, ab l' escut que indica origen semblant.

Lo Monjo negre, ab un llibre obert y un alambí ó altre atribut de química.

Los segadors. La figura que fa Iscle Soler vestit de segador ab la fals.

Fivaller de El Conceller y el Monarca.

Cercado ajeno. Fernán ab sa ballesta.

Barba-Roja.

La Dida. Lo protagonista d' aquesta obra.

Lo Contramestre, de mariner.

Lo Rector de Vallfogona.

Etc., etc.

ACTE ÚNICH

QUADRO PRIMER

Lloch desolat y montanyòs practicable per abdòs costats. Es de nit y en l'horizó brillan estrellas. Al alsarse 'l telò, se sent lo chor que, des de dins, acompanyat d'orquesta entona un cant mòlt patétich. Tocan al lluny las campanas en só de mort.

ESCENA PRIMERA

Lo CHOR de dins estánt, poch després la GLORIA, ARTISTA, ARTESÀ, TREVALLADORA, PAGÉS, PESCADOR, POBLE, NOY, VELL y part de POBLE.

CHOR

(Canta.)

Plorém de Catalunya—la greu dissort,
y enviém al Cel pregaria—fervent y humil.
De dol vesteix la nostra—musa gentil.
que 'l sol s' ha post per ella. ¡Soler es mort!

(Para 'l cant al temps que apareix la Gloria ab los altres personatges indicats y part de poble compost d' homes, donas y criaturas de diversos estaments socials. Segueixen tocant las campanas.)

GLO. Brolla dels cants l' amargura.
¿Sentiu, sentiu las campanas
com ab sas llenguas de bronzo
tambè fereixen á l' ánima?
Tot plora la inmensa perdua
del geni de vostra pátria,
geni que á tots s' excedia,
puig alt mes que tots volava.
Los Jochs Florals ho pregonan,
ben alt la escena ho proclama,
bè ho diuhen ciutats y pobles
de Catalunya, bè 'n parlan
régions de llenguas distintas
de dins y fóra d' Espanya.
Dia es ben trist. ¡Oh poetas.
penjéu la lira endolada;
lletrats, pagesos, artistas,
gent negociant y artesana,
pobres, richs, humils y nobles,
deixéu la feynera tasca,
deixéu projectes, negocis,
festas ociosas y vanas;
y, divulgantse la nova,
en bella concordia santa,
donga mostra avuy lo poble
del dolor que l' aclapara.

PAGÉS Si, que bè se n' ha fet digne
qui era un prodigi de gracias.

ART. Ell va sabernos con moure.

NOY Ell, sols ell nós agradava.
No mes ell volentho, réyam.

TRA. Quan ell volía, ploravam

PES. Y era senzill.

ART. Cor angélich.

POBRE Caritatiu com pochs n' hi h uja.

ART. May va coneixe la enveja.
Alguns li diuhen la fama
teniut enemichs de sobra,

may va dar al odi entrada.

VELL Sempre trobavan disculpa
en ell las agenas faltas

GLOR. Perqu' era gran á tot serho.

POBRE Si, gran de cor.

TRA. Noble d' ánima

GLOR Com ho es la vera grandesa,
qu' en tot lo bo s' avantatja.
¿Voldréu, donchs, que l' oblit cloga
sa memoria ab la mortalla?

UNS ¡No! ¡no!

ALTRES May!

ALTRES Qué visca!

TOTS Sempre!

GLOR. Donchs ¿voléu ab mi pujarla
al cim excels de la gloria?

TOTS ¡Sempre! ¡A la gloria mes alta!

(Se 'n van tots per un camí.)

*(Lo precedent diálech ha de prodnhir-se ab entu-
siasta vivacitat y mostrant tots los personatges
gran sentiment.)*

(Lo chòr canta.)

CHOR La flor vinclantse expressa—son desconhorf;
los aucellets no entonan—son cant joliu;
ni sonan ja armoniosos—la font ni 'l riu;
y 'l vent xiscla entre'ls arbres:—«¡Soler es mort!»
Para 'l chor v tocan las campanas.)

ESCENA II

ODI, ENVEJA, que surten d' entre unas penyas dantse la má. Desapareixen las estrellas y s' enfosqueix lo teatre.

ENV. Ja de que surtes de ton cau es hora,
fill meu; no mes ja en la foscuria 't migres.

ODI. ¡Si 'l torment que 'm devora las entranyas

aquí ni allà, en la fosca, may me deixa!
Sempre, sempre 'm rosega nit y dia!
En ma cofurna, mal que mal, no sento
esclats d' admiraciò. só de campanas
ni aquest planyivol cant que m' exasperan...
Per no senti' eixas veus, perque callessen,
tot ho faria jo, fins conhortarme
de quedar sol en la natura morta;
que, á viure com jo visch, són preferibles
la major soletat, la mort mes crua. (*Plora*).

ENV. ¿Ploras? Cobart, ¡indigne de ta rassa!
Odi degenerat, tu de la Enveja
no semblas pas fill, no; los altres odis,
los teus germans, á qui també he dat vida,
viuen lluytant sens treva, y fins quan moren,
deixan al món sa verinosa baba
perque complete sa obra destructora.
Fes com ells, fes com ells, jo t' hi conjuro.

ODI. Tot en va, mare meva, es imposible
entelar d' aquet geni l' aureola;
tot lo fanch que los odis junts li llansen,
anirà de rebot damunt dels odis.
Aixó que dich, bé ho sé per experiència.

ENV. Venç, la malignitat, si tè constancia.

ODI. No, mare, no. Mes que la Enveja sias,
no podrán tas intrigas may fer caure
lo pedestal que s' ha aixecat lo geni,
ell mateix ab sas obras prodigiosas.
No es pas aquesta, no, la primer volta
que sò retut. Jo sò l' Odi dels segles:
del Caos en la fosca m' engendrades,
y de llavors ensá faig guerra als genis.
Vaig ser retut ja al ferla contra Homero;
volguí ensorrar al Dante, y no ho lograva;
y si contra Alarcón varen aydarme
dos genis prepotents de la seva época,
y va morir desprestigiat, sens gloria,

després de mort han admirat son númen,
perque l' arbre del geni, mare mia,
floreix després de mort, moltes vegadas.

ENV. Calla, ¡desventurat! ¿Tú ets l' Odi?

ODI. (*Guaytant á un cantó y á altre.*) Mare,
no 'ns escolta ningú, y á cau d' orella,
com un esplay, vull dirte lo que sento.
Las obras á que faig guerra tan dura,
jo, á mon pesar, secretament admiro;
y es aquest lo torment que 'm martiritza
y que fa revolcarme en la impotencia.

ENV. Armat de mon verí; jo 't daré forsas.

ODI. Si 'ls astres no he eclipsat al puat de naixe,
¿com vols qu' en son esclat ningú 'ls apague?
Quan en lo cel del art se 'm apareixen,
en mi sentint lo corch de gelosía,
lo propósit faig sempre d' ofegarlos,
y, adoptant las disfressas mes variadas,
los fingeixo amiatat, volent distreurels
mostrant dificultats als seu propósits:
émul séu, sólch posarmhi en competencia:
concells los vaig donant, fingintme savi:
enterrarlos procuro en lo ridicol:
é intento fins seguir la seva escola
mentres los atrotino fent de crítich.

(*Veyent que la Enveja va á interrómprel.*)

Contra d' aquest, mòlt mes he fet encara:
li han creat adversaris mas calumnias.

ENV. ¿Veus? Ja, en part, has lograt los teus propósits.

ODI. ¡En part! Bè dius, li he procurat disgustos.

ENV. ¿Y es poch aixó?

ODI. Li han escursat la vida,
mes sols la vida que no 'm feya nosa.
La vida del seu nom, que á mí m' aterra,
no ha mort ni morirà; fins lo pseudónim
ab qu' ell, modest, se va encobrí al principi,

y que jocòs, barroch, se 'ns va apareixe,
ara ¡malehida sort! es nom ilustre
que la ìnmortal Historia du en sas páginas.

ENV. Nom que tu esborrarás sempre y quan vullas.

ODI (*Vivament*). ¿Cóm? mare, com? ¡Oh! digas com
(puch ferho?)

Dígasmho, ¡per pietat!

ENV. No acobardinte
y obrant ab concell meu.

ODI. ¿N' estás ben certa?
¡Oh si aixis fos!...

ENU. Lo pler de la victoria
tindrás si vols; t' ho diu la teva mare.

*(L' Odi s' extremeix de goig, que creix per mo-
ments ab lo que va dientli la Enveja.)*

Fingeix que un gran dolor sents ab la perdua
del qui avorrías ab mortal rancúnia.

ODI. Si, l' avorría! Perque 'm feya nosa.

ENN. Si 'l primer lloch entre 'ls lletrats no ocupas,
ell, ell, y no mes ell n' ha sigut causa.

ODI. Ell ha mort los llorers que m' ornarian,
surtintme, ab acudits nous y enginyosos,
sempre de tras cantò. Jo bè pugnava
exprementme 'l cervell á totas horas...
Vaig tocar lo jocòs y lo patétich,
vaig passar de romántich á realista,
vaig arribá' al deliri en lo simbólich;
sempre en va: tot lo meu, anava á terra,
mentres lo d' ell creixía y s' enlayrava.

ENV. ¿Y li perdonarás?

ODI. (*Resoludament.*) May, en la vida.

ENV. Ab tot, fes lo que 't dich: fingeig plorarlo,
y, cautelosament, á la segura,
las bellas retreu com á defectes
de sos escrits, mirant si, en punt ó en coma,
ha faltat á las lleys de la gramática.

ODI. Si, que dels saberuts aixó es la menja.
¡No hi haurá al món ningú com l', Odi hipócrita!
¿Y aixís lograrè 'l fi que ansio?

ENV. Certa,
segura 't pronostico jo la palma,
Ves sembrant la calumnia y la mentida,
que d' aixó sempre 'n resta alguna cosa.

ODI. Axis Voltaire en lo seu temps ja ho deya.
Sí, rahò tens.

ENV. Aném á ia cofurna
hont disfressa y verí tinch que 't convenen
per lograr ton propósit.

ODI. (*Avressantla*). Mare, gracias.
Ni Satanás tè un goig com lo que 'm dónas.

ENV. La serp del Paradís m' envejaría.

(*Agafats, desapareixen per entre las penyas d' hont han surtit, y, al moment, torua la claretat y lluheixen las estrellas. Apareixen Catalunya y Espanya per endrets oposats, y 's quedan mirantse á distancia.*)

ESCENA III

ESP. (Ella es; mi afán no me engaña.)

CAT. (¿Qué voldrá quan aquí arriba?)

ESP. Salud, Cataluña altiva.

CAT. Salut, victoriosa Espanya.

(*Se donan una estrecha de má.*)

ESP. Ya adivinarás, de fijo,
porque aqui estoy.

CAT. No.

ESP. De suerte

que aún ignoras la muerte
de mi idolatrado hijo.

CAT. ¿Com?

ESP. El alma me desgarrar
aún más tu ignorancia al ver
de la muerte de Soler
del eminente Pitarra.

CAT. ¿Fill teu? (*Admirada.*)

ESP. ¿Qué habrá que te pasme?
¿Querrás hoy volverme loca?

CAT. ¿Ell ton fill? Calla. En ta boca,
aquest nom es un sarcasme,
una vil usurpació,
una cínica mentida,
perque jo li he dat la vida;
la seva mare, só jo.

ESP. Todo mi sér se electriza...
¡Que oses así desbarrar!

CAT. Jo, no mes jo, al vaig criar.

ESP. No es la madre la nodriza.

CAT. A l'ombra del meu escut,
de sanch de las mevas venas
nodrintse ab mos goigs y penas,
ell va neixe y ha viscut.

ESP. Oh Cataluña, te engañas.

CAT. Tot, tot jo li vaig donar:
las brisas frescas del mar,
l'ayre d'aquestas montanyas,
llums, armonías, colò',
y, ab familia benehida,
l'amor, qu'essent font de vida,
sublima la inspiració.

ESP. De tus extremos me río,
y á tu petulancia arguyo
que nada le diste tuyo;
cuanto posees, es mío.

- CAT. ¿Que 'l meu patrimoni es teu?
Si tens prou fortas las urpas,
me 'l pots pendre; pero usurpas
lo que va donarme Dèu.
Pren també la meva gloria,
que aquesta may la obtindrás;
aqui sempre 't trobarás
ab lo fallo de la historia.
- ESP. En los sofismas que viertes,
de esa grey á cuantos se hallen,
diles que vengan y fallen.
- CAT. (*Ab amarga é irónica intenció.*)
Si dormen tots...! No 'ls despertes.
- ESR. ¿A que en discutir se afana
ni en convencerte se empeña
quien manda aquí como dueña?
- CAT. (*Vivament.*) Aixó may! Si m' ets germana,
tindrás mon cor. L' altivesa
no 'm doblega ni 'm fa esglay,
donchs sápiaho per sempre, may
me venç sinò la noblesa.
- ESP. Por ella te he de vencer,
pues des que conmigo estás,
eres tú como jamás
hubieras llegado á ser.
- CAT. Aixís! Ton orgull esbrava,
qu' en provar no 'm darás feyna
que 'm vols fer passar, de reyna,
á la condició d' esclava.
- ESP. ¿Tú fuiste reina?
- CAT. (*Ab fermesa.*) Jo, si.
- ESP. Tan sólo infeliz condesa;
la corona de princesa
que llevas, yo te la di.
- CAT. ¡Es fals!
- ESP. ¿Habrás quien, osado,

niegue la verdad más cierta?

(Catalunya se indigna.)

¡Miserable provincia muerta
á quien yo he resucitado!

(Catalunya vol, á cada pas, interrómprarla.)

¿Cuándo, sino en mi poder,
dime, plebeya arrogante,
tu industria, ya agonizante,
ha logrado florecer?

¿Quién tus brazos á millares
sustentara, á no ser yo?

¿Quién tú comercio llevó
á los más lejanos mares?

¿Quién, como á la luz, del sol,
al horizonte te trajeo
de América? Fuiste bajo
el pabellón español.

Por mí, llegaste á la ciencia,
por mí, opulenta te ves...

CAT.

(Interrumpíntla.)

Calla, no digas res mes.

que ja esclato d' impaciencia.

To' lo que has dit, son ficcions.

Quan ab tu ni m' hi tractava,

pel sèu saber ja admirava

Ramon Lull á las nacions.

Ma industria, qu' envejada era

pel extrany, que avuy se 'n riu,

vosaltres, la protegiu

preferint cosa estrangera.

Ja fos demanantme ajuda,

per guerra ó profit segú',

vaig veure jo avans que tu,

tota nació coneguda.

Volava la meva nau

de mar en mar fent prouhesas,

mentres las tevas empresas

may van eixir de ton cau.
Ton geni altiu, pressoner,
reclosa allí, contenias,
que quasi mar no tenias
quan jo reyna te 'n vaig fer...
Y aquí mon poder acaba:
vaig darte mar, trono y rey:
¿y ara tu vols fer la lley
á qui lleys al mar dictava?
No m' has dat tu cap corona;
y, en lloch de durme á un nou món,
sapias que hi va anar Colon
ab diners de Barcelona.
Y, en fí, 'l pabellò tant alt
no aixequés... Aixó m' altera;
qu' es la meytat, ta bandera,
de ma bandera comptal.

ESP. Merece castigo y mengua
cuanto de tu boca oí.

CAT. Fins ets capassa de dí
que de tu he après ma llengua.

ESP. Oh! Si fueras á trocar
en la mia tu habla dura,
con su ingénita hermosura,
te llegara á embelesar.
Pero tú, siempre obcecada,
todo lo juzgas así:
no hay derecho para mí,
razón, ni lengua, ni nada.

CAT. Tú dius aixó; jo no ho dich.

ESP. Es tu lenguaje imperfecto,
áspero y pobre dialecto.

CAT. Idioma expressiu y rich,
de venerable antigor,
que, tot just lo teu naixía,
ja en lo cort dels reys lluhia,
brillant en las corts d' amor.
En esta llengua preuhada,

gloria immortal se va fer
l' incomparable Soler
de memoria venerada.

ESP. Más su musa agradecida,
en fácil lenguaje ameno,
me ofreció «El cercado ajeno»
y «Batalla de la vida.»
De ser su madre me dá
esto la razón de sobra.

CAT. Si en castellá t'è algun' obra,
n' ha fet cent en catalá.

ESP. A su luz, que tanto brilla
por su propia claridad.
¡cuánta más intensidad
le hubiera dado Castilla!

CAT. Aixó es ben cert. S' han perdut
los meus fills per deixadesa,
al geni y á la saviesa
no rendint lo just tribut.

CAT. Pues, conociendo, en buena hora,
mi excelencia, te suplico...

CAT. *(Com endevinat la intenció d' Espanya.)*
No! Perçó, 'ls meus drets no abdicó
de mare ni de senyora.

(Vegent qu' Espanya procura insistir.)
May m' ho darás entenent.

ESP. *(Intencionadament.)*
Pues yo seguiré adelante.
A Dios, hija de Levante.

CAT. A Dèu, filla de Ponent.

*(Se 'n van pèl mateix costat totes duas, cada una
per diferent bastidor. Telò de glassa y repeti-
ció á orquesta sola del cant fúnebre, al quin
seguirá una marxa adequada, pera dar lloch á
lá següent mutació.)*

QUADRO SEGON

Cim de la montanya de la Gloria vorejat pèl cantò dret de penyas hont puga pujarse. Entre aquestas, com per tot arréu, vegetaciò florida y exhuberant. Los bastidors del fons, hauràn de ser practicables per cada costat y 'l ramatge que limitarà la escena serà disposat de manera que s'obre y 's tanque pera dar pas á la Gloria. Apunta 'l dia y se sent piular algun aucell.

ESCENA IV

LA GLORIA, ab lo sèu séquit anterior y POBLE ja reunit, que anirà augmentant ab lo que vindrà d'una part y altra durant lo parlament que segueix.

GLO. Anéu venint á la montanya aquesta de la Gloria pèl home ambicionada.

Si 'l cansa la pujada,
aquí, en regaladísima floresta,
se ceneix la corona ben guanyada.

Si mòlts volen anarhi,
ab fe y constancia ardidada ab tota prova,
no mes sol arribarhi
lo qui dotat pel Cel de geni 's troba
ó s' ofereix del geni tributari.

Mes la experiéncia ensenya
qu' en la muniò d' afatlerats que puja,
ara un, ara un altre se 'n despenya,
y al avench del Oblit cauhen com pluja,
qu' es un abim que 's veu des d' esta penya.

(La signa.)

Ja 't trobas aquí, oh poble,
y 't dich, entussiasmada
davant de ta fe noble:
d' en Soler eternisa la memoria;
qu' ell, umplinte de goig t' ha umplert de gloria.
(Desapareix pèl fons entre las matas, que li

*obran pas y tornan á tancar-se quan no 's
veuen ella ni 'l raig de llum que sempre l'
acompanya.)*

ESCENA V

POBLE, colocat en artística combinació y en actitud trista.

VELL (*Capficat.*) De goig y gloria va omplirnos.

ART. Oy qu' es ben cert.

PES. Mòlt ben dit.

Ara 'l trobarem á anyora.

ART. Aixó serà lo més trist.

TRA. ¿Oy que sembla que no hauría
de morir-se un home aixís?

N'Y Oy tal! Es clar.

VELL Pero, filla,
tart ó d' hora hem de morir.
Mes ¿no fa res Catalunya
per la memoria d' un fill
tant preclar.

ART. ¿Donchs no ha de ferho?

VELL. ¿Pero qué? Jo res he vist.

ART. ¿Quí es que avuy encara ignora
com al portentós enginy
desitja honrar nostra Patria?
Un monument gegantí
vol alsarli que recorde
sa gloria al esdevenir.

PES. ¿Y qui fa la seva imatge
que, del monument al cim,
sia del geni perpetuo
y fidelíssim espill?

ART. Jo la faig; mes la temensa
m' ho ha fet callar y escondir.
Jo la faig; y, ab est encárrech,
tal honor jo sento en mí,

que aquest goig no canviaria
per lo ceptre d' or mes rich.

VELL. ¿Vos la feu?

TRA. ¿Vos sòu l' artista...

PES. ¿L' imaginayre escullit?

POB. Que 'l Cel inspiraciò 'us donga

ART. Així ho demano sovint.

POB. ¿Y l' heu fet tal com ell era?

TRA. ¿Ab aquell mirar tant trist?

PES. ¿Ab tanta bondat al rostre?

ARTE. ¿Ab lo geni en sos ulls viu?

PAG. ¿Tant hermòs y venerable.

NOY Expliqueuho tot seguit.

TRA. ¡Que ho explique!

TOTS ¡Que ho explique!

ART. Donchs si així ho voleu, ohíu.

La pedra al ser davant meu;
d' hont sa imatge deguí traure,
demaní inspiraciò á Dèu,
perque ma obra, ans que decaure,
fos digna del geni sèu.

Y del marbre ená 'l martell
vencent la rudesia dura,
sentme aixó goig y flagell,
y va anar prenent figura
magestuosa com la d' ell.

Primer, l' ayrosa bellesa
d' un cabell serpentejant
quedava en lo marbre impresa,
formant cabellera extesa
y pel ayre volejant.

Sota aquesta cabellera,
lo front, qu' espléndida nau
d' aquell palau del art era,
damunt la dolça, encisera
d' aquells ulls mirada suau.

Y anava tot prenent cos,
y anava aquell rostre eixint

brau, intel·ligent, hermòs,
y d' amor encés bullínt,
celestialment bondadòs.
Enardintme en la meva obra,
afanyòs d' inspiraciò;
mes, desalentat de sobra,
deya: «¡Oh Soler! ¡vida cobra!
—unegantme en ma passió.—
»Romp la fredor d' aquest marbre,
»pren color, torna á parla',
»resucite ton cadavre. .
»¡Ajúdam, soca del arbre
»del Teatre catalá!»
Y, allí, inmóvil, ell no 'm deya
res per donarme conhort,
y ab sa mirada m' atreya,
que, com mes freda la veyá,
mes m' entrava á dins del cor.
Y, com un devot fervent,
seguía jo mon treball
á cops de martell trayent
lo marbre, que, tot cayent
per sas espatllas avall,
semblava, quant rebotía
y de la, escarpra saltava
y pèl entorn s' espargía,
com l' aureola en que ja lluhía
la gloria que 'l circumdava.
Y, al fí, llesta la meva obra,
sentint la satisfacciò
que l' artista, rich ó pobre
sent, quan forsa al cor li sobra,
dantli bulls la inspiraciò,
llensant escarpra y martell,
«Vès he dit, vès, fill del cor,
»á explica' al mon com era ell
»y á contar com jo 'l flagell
»sento de la seva mort.

»Vès á dir á las futuras
»generacions que 't veurán
»com una de las figuras
»mes colossals y mes puras
»que del segle quedarán,
»qu' es aquell lo monument
»hont hem enlayrat ta gloria;
»y allí proclame á la gent
»que ton nom ja es de la historia
»des de Llevant á Ponent.
»Y així, arrancant la sageta
»que á la patria ompla de dol,
»¡brilla ab resplandor pèrfeta,
»al món, com un gran pòeta;
»al Cel, com un altre sol!»

PES. Oh! Ja, aixís, no 's pot duptar
que pèrfet haurá surtit.

TRA. L' he vist mort, y 'm sembla un somni.

VELL Sempre son nom serà viu.

PES. Ditzòs vòs, que aixís honrarlo
podéu ab tot l' esperit.

ART. Tots, tots, li podém fer honra
y sa memoria enaltir.

VELL De bona fe aixís pensemho,
y no estarém afligits.

ART. Donchs á comensar la tasca.
Ara per ara, cullim
flors y llor per du' á sa tomba
y ferne un jardí exquisit.

*(Tots se disposan á cullir flors y brancas, que
converteixen en garlandas y coronas, y, sens
deixar la expresió trista que caracteriza la si-
tuació, enrahonan entussiasmats y gesticulan;
pero de manera que 's deixe sentir lo diálech
que sostindrán l' Odi y la Enveja.)*

ESCENA VI

POBLE, ODI, ENVEJA, aquests venint del camí de la dreta. Ell du al cap una corona de llor ab olivas dauradas. Com sempre, allà hont son ells dos, la claror s'apaga,

ENV. ¿Veus? Ja som aquí dalt.

ODI Sórt de l' astucia.

Jo 'm creya no poder.

ENV. Qui vol, arriba
hont se proposa, no planyenthi 'l medis
ni mirant lo qu' ells són, ni com se diuhen.
Mentint á tort y á dret, mòlts, camí s' obran.

ODI. Aixís ho hem fet nosaltres; pero, vaja
que, al rrelliscar, sovint ja quasi 'm veyá,
rodolant per las penyas cantelludas,
al fons del negre abisme.

ENV. A mi, ja 'l vértich
m' hi atreya á pesar meu; pero, ab perfidia,
seguía dante jo malvat coratge.

Y ara ja hi som. Ningú ja 'ns ne pot treuré.

ODI. Y, al serhi, ja he xarpat una corona
que als ulls del poble 'm donará importancia.

ENV. Aquí assentas, si vols, lo teu imperi.

ODI. Cal, ans de tot, que á n' en Soler destrone.

ENV. Mira que un monument volen alsarli.

Ja pots veure despressa com ho esbullas.

ODI. ¡Ah! No ho farán. Primer la rabia 'm fonga.

*(Embollicantse ab lo mantell y fent que se li ve-
jan un llibre y uns papers caragolats, se diri-
geix als altres, seguit de la Enveja, que no 'l
deixa un moment.)*

Salut á tots quants al talent veneran

VELL. Que per igual concepte vos saludan.

PAG. *(A un altre home.)* ¿Qui son aquests?

(Lo preguntat arronsa las espatllas.)

TRA. *(Al Artesá.)* ¿Creurás que no m' agrada?

ARTF. Fa cara de presidi.

TRA. Talment verda.

(*Al Artesà.*) ¡Qu' es lletja y repugnanta aquella
(dòna!

VELL. ¿Y ell? Allá hont sòn, apar que s' ennuvole.

TRA. Si qu' es mes fosch. Ara que ho dius ho noto

ODI. Es de tot punt lloable 'l vostre estímulo,
tant, que, igual jo qu' esta matrona savia,
aqui arribém ab lo mateix propòsit
que, al venirhi, ha guiat á tots vosaltres.

PAG. Quants mes serém, millor.

PES. (*Al Odi y á la Enveja.*) Donchs á la feyna.

ODI. Avans, m' heu d' escoltar; tinch de parlarvos.

VELL. (*Al Artista.*) Vejám lo que serà.

ART. Vejám.

PES. Que diga.

ODI. Es necesari procehí' ab cautela
per' arribar al fi que un se proposa.
Amatent, l' enemich vigila sempre,
y del descuyt mes xich ne treu substancia.

ART. (*Apart al Pagés.*) ¿A que ve tot aixó?

VELL. (*Id. al Artista.*) Jo no m' ho explico.

ODI. Deixéu que 'l pensament que tinch formule
Aném per parts. ¿Qué' us proposéu? ¿Qué' us guía
al venir á aquest lloch?

PES. ¡Quina pregunta!

¿Tothom ho sap, y no mes ell ho ignora?

ODI. Poch á poch, poch á poch. No es que no ho sapia.

ENV. (*Apart al Odi.*) Embesteixlo de ferm; no 't des-
concertes.

ODI. Donchs anirè al objecte sens preambuls.

PES. Si, si, que 'l temps es or, y fuig depressa.

ODI. Vull dirvos que, guiats per l' entussiasme,
anéu á fer lo que tal volta sia
improcedent, y, un cop ja fet, vos dolga.
Un monument voléu alsar al poeta,
y, com amich, ab l' anima ho deploro.

PAG. ¿Y aixó?

ESCENA VII

POBLE, ODI, ENVEJA, GLORIA. personatges de las obras de Soler, que figura que passen fóra de la escena.

GLO. Calléu. Aquí mateix te la resposta.

(*Al Odi.*)

Vejas si 't fan callar totas sas obras
que lo ample del camí talment cubreixen
y sa facúndia á bastament declaran.

¿Qui de tenir tants fills pot alabarse?
tants fills que l' honren sols al presentarse?

ODI (*Confós y desesperat.*) (La ira m' arrenca la vida!)

GLO. Guayta del geni 'l mirall.

Guáyta!

ODI }
ENV. } (¡Oh!!) (*Esferehits.*)

ARTE. «'L Ferrer de tall!»

«Lo Monjo Negre!»

PAG. «La Didal!»

POB. ¿Y aquella que sembla boja?

VELL És «La Bruixa.»

POB. ¡Qu' era destre!

ART. «Las Euras», «Lo Contramestre.»

PAG. «Los Segadors.»

ART. «Barba-roja.»

«Lo forn del Rey.»

NOY «¡Ous del dia!»

ART. «El Conceller y el Monarca.»

PAG. ¿Y aquell que du aquella marca?

ART. «La Banda de bastardía.»

TRA. De veure aixó, rich y ploro.

No se que tinch: goso y peno...

¡Ay, ay! «El Cercado ageno!»

NOY «Lo Didot,» «Cura de moro.»

TRA. ¿Qui es aquest que passa? (*Signant lo indicat a l'*
(*Artesá.*)

ART. Dóna,

«Lo Timbal del Bruch» déu ser
«Las Joyas de la Roser.»

VELL. «Lo Rector de Vallfogona!»

ART. ¡Quína muniò allí! Ab prou feynas
se veu...

*(Guayta en direcció d' hont figura que han eixit
las expresadas figuras. Los altres, encuriosits,
tambè s' hi dirigeixen L' Odi y la Enveja fan
extrems de disgust.)*

«A posta de sol.»

PES. «Los Pescadors de Sant Pol.

TRA. La gran «Batalla de Reynas!»

¿No vènen tots fins aquí?

PES. Lo sol, de véureho bè 'm priva...

¡No vènen!

TRA. Llástima viva!

PES. -Van tots á enaltirlo allí.

*(Aquest díalech ha de ser executat ab la vivesa y
la pressa que sían possibles, sobre tot des de que
desapareixen las figuras anomenadas.)*

ESCENA VIII

POBLE, GLORIA, ODI, ENVEJA

GLO. Després que demostrada
has vist la teva errada,
¿en ta poch noble empresa
ja no persistirás.
y del poeta ilustre
lo nom aclamarás?

ENV. *(A part al Odi.)*

¡No, no, fill meu! no deixes que t' eclipse.

¡Ay-de tu! Tot lo món, com se 'n riuria!

ODI Aquí res se demostra per convéncem.

TOST *(Escandalizats.)*

Ptsii!

PES. Y donchs que se 'n vaja en hora mala!

ART. No volém enemichs del gran poeta.

ODI Com amich qu' era d' ell, lo discuteixo,
per lliurar sa memoria del ridicol.

PES. ¡Fóra d' aquí aquest home!

TOTS (*Indignats.*) ¡A fóra! ¡A fóra!

GLO. (*Contenintlos.*)

No, no. Cap importancia
donéu á sa arrogancia.

La lley de la conciencia
en tot sempre 's cumpleix;
y 'l cástich que li toca
se 'l porta ja ell mateix.

ODI (*A part á l' Enveja.*)

¡Ay! ¿No has sentit? Si sembla que 'm conega!

ENV. (*Apart al Odi*)

Desmenteixla dientli reaccionaria.

ODI ¿Quí y ab quin dret en ma conciencia 's fica?

La conciencia del home es un sagrari
hont ningú déu entrar. Que 's discuteixe
lo que dich de Soler. Vejám qui triomfa.

GLO. ¿No veus qu' es un sarcasme

voler al entussiasme
que inspira tanta gloria
ni un punt mes resistir
quan tots sos adversaris
s' hi hagueren de rendir?

ODI Qui, com jo té criteri sá y ben propi,

no 's sotsmet á la lley de majorias.

Los motllos d' en Soler ja gastats eran:
en lo d' ell, res se sent ni 's pot apendre;
y aixó que dich, ho sostindré ab la ploma.

GLO. Que ho digas poch importa.

Será ta veu com morta;
mentres que, mort lo poeta,
ab dolç encís que atreu,
en tots los cors encara
ressonará saveu.

Ell sol va du' á la escena
gent y arts de tota mena

com may autor va ferho;
per ell dirém ab rahò
que tant variat Teatre
no 'l tè cap mes naciò.
Y, en fi,—t' ho diu la Gloria,—
lo llibre de la Historia
sas mes hermosas planas
li ha obert de bat á bat.

*(L' Odi, sacudit per la Enveja, fa un moviment
d' indignaciò.)*

¿Aixó t' excita la ira?

Donchs ara ho veurás. Mira.

Contempla ja 'l sèu nom eternisat.

QUADRO TERCER

ESCENA ULTIMA

S' alsa 'l telò deixant veure un templest ab lo busto de Frederich Soler al mitj voltat d' una aureola de llum, á través de la que 's distingeixen los principals personatges de las obras del poeta.

TOTS *(Sorpresos.)* ¡Oh!

ART. }
VELL } *(Cridant.)* ¡Visca la seva gloria!

TOTS ¡Visca! ¡Visca!

*(L' Odi y la Enveja, tremolenchs d' ira, cauhen
abatuts.)*

ODI Me cega aquesta llum! ¡Quina tortura!

ENV. ¡Verí que duch al cos, encente, cremam
y arbóraho tot!

ODI ¡Fugim, que aixó no veja!

GLO. *(Al Odi.)* ¡A fóra la corona, qu' es robada!
(A la Enveja.) ¡A fóra aquest mantell, hiena mal-
(vada!

Que 's vejan tal com son l' Odi y la Enveja.

*(Al arrencarlos la Gloria lo que expressa, apa-
reix l' Odi ab unas orellas descomunals y
punxegudas y la Enveja ab lo cap erissat de
serps que 's bellugan y brillan. Brugit y mo-
viment de terror y sorpresa entre 'ls del Po-
ble.)*

(*Dirigintse á Catalunya y Espanya.*)

Espanya y Catalunya,—la vostra gelosía
acabe ja per sempre,—que may en cors grans nia;
la má deuvos de grat. (*Ho fan.*)

(*A Catalunya.*) Si al geni tu alentavas,—Espanya
(va alentarlo:

lo coroná Zorrilla (*),—la Reyna va premiarlo;
ique 'l dugan tots los pobles—á la immortalitat.

(*Catalunya y Espanya ajuntan los seus escuts
sens deixarse de la má, y, en aquesta disposi-
ció, la Gloria las abraça, formant las tres un
grupo al peu del busto de Soler. Llavors lo po-
ble canta.*)

CHOR Catalunya, desplega las alas,
posat totas las joyas y galas,
y á ton poble congrega y recull,
ensenyantli la via mes dreta,
mes segura d' honrar al gran poeta
qu' es lo nostre llegítim orgull.

Y si á Schiller venera Alemanyia
y á Moretò y á Lope la Espanya,
si la Fransa corona á Molière
y al gran Shakspeare enlayra Anglaterra;
cánten, cánten los fills de la terra:

«¡Gloria, gloria per sempre á Soler!»

(*Para 'l cant, y al lluny los violíns tocan lo
cant fúnebre ab que s' ha comensat la repre-
sentació. La melodia va allunyantse fins á
perdres; las campanas tocan á morts; y's deixa
sentir una munió d' ancells que anuncian la
vinguda del nou dia. Cau lo teló.*)

FI.

(*) Quan lo gran poeta Zorrilla fou coronat solemnement, davant de l'immens concurs que havia acudit á glorificarlo, entregá una de las coronas que acabava de rebre al Alcalde de Barcelona D. Francisco de P. Rius y Taulet, dihent que la destinava «al fundador del Teatro catalán, D. Federico Soler.» Aquest fet mostra l'altíssima consideració en que tenia l'insigne trobador castellá al may ben plorat dramaturch de Catalunya.

En el entierro de Federico Soler

SONETO

El estío abrasando, en sus rigores.
Junto al frío ataúd, nubes de incienso,
cántico funeral, dolor intenso,
coronas de laurel, lluvia de flores.

Ya silencio, ya música y rumores.
En severa actitud, cortejo inmenso;
tendido en la carrera, un pueblo denso
tributa al inmortal regios honores.

Maquinalmente tu cadáver sigo
cual si soñara con mi amargo duelo...

¡Mi corazón y mi alma van contigo!

Ni de llorar me cabe ya el consuelo.
¿Cuándo, cuando podré, mi dulce amigo,
darte el ósculo eterno allá en el Cielo?!

Julio de 1895

TABLE OF CONTENTS

1	Introduction
2	Chapter I. The History of the
3	Chapter II. The History of the
4	Chapter III. The History of the
5	Chapter IV. The History of the
6	Chapter V. The History of the
7	Chapter VI. The History of the
8	Chapter VII. The History of the
9	Chapter VIII. The History of the
10	Chapter IX. The History of the
11	Chapter X. The History of the
12	Chapter XI. The History of the
13	Chapter XII. The History of the
14	Chapter XIII. The History of the
15	Chapter XIV. The History of the
16	Chapter XV. The History of the
17	Chapter XVI. The History of the
18	Chapter XVII. The History of the
19	Chapter XVIII. The History of the
20	Chapter XIX. The History of the
21	Chapter XX. The History of the
22	Chapter XXI. The History of the
23	Chapter XXII. The History of the
24	Chapter XXIII. The History of the
25	Chapter XXIV. The History of the
26	Chapter XXV. The History of the
27	Chapter XXVI. The History of the
28	Chapter XXVII. The History of the
29	Chapter XXVIII. The History of the
30	Chapter XXIX. The History of the
31	Chapter XXX. The History of the

Biblioteca de B^o AURENETA

<i>La Suripanta</i> , comedia en tres actes, prosa, per D. A. Ferrer y Codina.	Preu 2 ptas
<i>Lo Somatent de Girona</i> , quadro dramàtic, prosa, per D. F. Agulló Vidal	» 1 »
<i>La Pubilla de Caiçós</i> , drama en 3 actes, vers, per D. Francisco X. Godo.	» 2 »
<i>Armas y Lletres</i> , comedia en un acte, prosa, per D. A. Ferrer y Codina.	» 1 »
<i>Otger</i> , drama en 3 actes y en vers. de D. Anton Ferrer y Codina	» 2 »
<i>La Minyona del Rector</i> , joguina en un acte y en prosa per Francisco X. Godo	» 1 »
<i>Un pom de violas</i> , comedia en 3 actes y en vers, de D. Conrat Roure (Pau Bunyegas)	» 2 »
<i>¡Tenorios!</i> , comedia en tres actes y en prosa, de D. Anton Ferrer y Codina.	» 2 »
<i>¡Ditxós ball de màscaras!</i> , joguina en un acte y en prosa, de D. F. Figueras y Ribot	» 1 »
<i>El Túnel</i> , drama en tres actes y en vers per D. Francisco X. Godo.	» 2 »
<i>Mar grossa</i> , joguina en 1 acte, prosa, per D. Ernest Soler de las Casas.	» 1 »
<i>Al cim de la gloria</i> , lloansa, escrita en vers, per Antoni Careta y Vidal.	» 1 »